

ФОРМУВАННЯ МОДЕЛІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ І СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Кім Т.І., канд. екон. наук, доц.

Кім О.О., канд. екон. наук, доц.

Морозов А.В., здоб. ВО

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Сучасний стан української економіки, яка ще до початку повномасштабного вторгнення росії потребувала перетворень через великі трансформаційні втрати, під час війни зазнала руйнації національного господарства, його потенціалу в матеріально-речовій формі – будівель, споруд, об'єктів інфраструктури тощо, у формі економічних відносин – втрата ділової активності, погіршення фінансового стану підприємств, ліквідації деяких з них, розриві господарських зв'язків тощо. Руйнації зазнають сільськогосподарські угіддя, ліси, сільські і міські населенні пункти. Несприятлива демографічна ситуація в Україні, яка протягом 30 років складалася під впливом депопуляції, сьогодні втрачає здібність до відновлення через зростання смертності (на фронті і в тилу), мінімізації народжуваності, міграцію за кордон, що може стати безповоротною. Втрата роботи, засобів існування, житла, майна, бачення майбутнього в Україні спричиняє потоки біженців, зокрема молодих перспективних громадян, дітей дошкільного і шкільного віку.

За таких умов майбутнє відновлення України має вирішувати комплекс завдань у різних сферах і галузях економіки, політики та соціального розвитку, що потребує визначення стратегічних напрямів і державного програмування. Наукові підходи до вирішення актуальної проблеми повоєнного відновлення економіки України висвітлені Новик Т.В. [1], зокрема на основі аналізу світового досвіду – в дослідженнях таких авторів як Бородіна О.А., Ляшенко В.І. [2], Дука А.П., Старченко Г.В. [3], Іванов С.В. [4] та ін. Важливі питання розвитку людського капіталу розв'язують такі дослідники як Бикова А.Л., Чабан Л.І., Алексеєва А. П. [5]. Особливості інвестиційних процесів у післявоєнний період досліджують Долгова Л.І., Іваненко В.І., Пазиніч О.В. [6], Небрат В.В., Корніяка О. В. [7] та ін.

Через повномасштабне вторгнення росіян темпи руйнації української економіки прискорюються, масштаби її збільшуються, а чисельність українців швидко скорочується. Сьогоднішній стан соціально-економічного розвитку України можливо охарактеризувати як такий, що не встиг відновитись від болісних ринкових трансформацій, змін в порядку адміністрування, низки фінансово-економічних криз, політичних конфліктів та пандемії Covid-19, як знов опинився в найстрашнішому зі всіх можливих станів – в стані руйнівної війни.

В цих важких для країни і людей умовах спадає на думку, що не можна дістати перемогу, не думаючи про майбутнє відновлення країни на основі мирного життя, конструктивних суспільних відносин і спільної відтворювальної праці. Вивчаючи досвід повоєнного відновлення різних країн

світу, на наш погляд, доцільним є виділити наступні актуальні питання, вирішення яких створює бачення того, на що слід спиратися і розраховувати у майбутній реконструкції економіки України:

- цілісне бачення відродженої країни на усіх рівнях – державному, громадському, індивідуальному, виражене параметрами добробуту;
- бажане та реальне співвідношення національного та іноземного фінансування;
- форми та частки участі у фінансуванні відновлювальних робіт уряду, інституційних інвесторів, населення;
- розподіл інвестиційних ресурсів на потреби поточного і довгострокового використання;
- формулювання стратегії відновлювального періоду розвитку;
- планування і програмування національного відроджувального процесу на основі пріоритету інтересів і добробуту українського народу.

З огляду на ці питання, особливий інтерес, на наш погляд, представляє досвід відбудови Франції, яка більшою мірою спиралася на власні фінансові ресурси, залучаючи кошти населення; досвід реконструкції Німеччини на основі моделі «суспільства добробуту» Ерхарда-Аденауера; Японії – на основі спрямування іноземних інвестицій в розвиток, науки і технологій; Кореї, яка робила ставку на працелюбність і дисциплінованість населення, а іноземні інвестиції, залучені на основі створення сприятливого інвестиційного клімату, використовувала на розвиток власної конкурентоспроможної промисловості з перспективою її експортної орієнтації.

Висновки. Вивчення досвіду повоєнної реконструкції різних країн світу показує, що національна модель відродження України має спиратися на власні ресурси і економічні інтереси, на стимулювання інклюзивності власного населення. Залучення іноземного капіталу має відбуватись на основі створення сприятливого інвестиційного клімату, який є несумісним з воєнними діями і політичними конфліктами на території і всередині країни, а також з відтоком національного капіталу. Потоки іноземних інвестицій в країну рухаються завдяки привабливості і перспективності розвитку економіки країни, прозорим, зрозумілим економічним процесам і відносинам всередині країни та надійності міжнародного партнерства. А не завдяки зовнішньому та внутрішньому політичному тиску і корупційним схемам.

Має бути цілісне бачення національної економіки та стану соціального розвитку країни, визначене в зрозумілих для кожного громадянина поняттях і показниках. Має бути чітко сформульована стратегія соціально-економічного відродження, план з відповідними термінами виконання робіт з реконструкції, а також відповідальність керівництва і контроль з боку громадян. Одночасно з відбудовою Україна має завершити модернізацію економіки, розпочату перед війною.

Інформаційні джерела:

1. Новик Т.В. (2023) Повоєнна відбудова України у контексті довоєнних економічних проблем. *Grail of Science*. № 30. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.04.08.2023.004>
2. Бородіна О.А., Ляшенко В.І. (2022). Повоєнне відновлення економіки: світовий досвід та спроба його адаптації для України. *Вісник економічної науки України*, 1. С. 121-134.

3. Дука А.П., Старченко Г.В. (2022). Світовий досвід повоєнного відновлення економіки: уроки для України. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. № 6. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-03-06>
4. Іванов С.В. (2019) Економічне відновлення і розвиток країн після збройних конфліктів та воєн: невтрачені можливості для України. *Економіка України*. № 1 (686). С. 75-89
5. Бикова А. Л., Чабан Л. І., Алексеєва А. П. (2023). Інвестування в людський капітал у військовий період. *Економіка та суспільство*, 54. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-74>
6. Долгова Л.І., Іваненко В.І., Пазиніч О.В. (2022). Роль іноземного інвестування у відновленні економіки України. *Ефективна економіка*, 8. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.8.22>
7. Небрат, В. В., Корніяка, О. В. (2022) Особливості механізмів капіталоутворення та інвестування в Україні як чинник фінансових ризиків в умовах війни та післявоєнного періоду. *Grail of science*. № 16. 31-34. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.06.2022.001>

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МОБІЛЬНИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ

Лисак Г.Г., канд. екон. наук, доц.
Державний біотехнологічний університет

Поява мобільних систем стала наслідком розвитку технологій та їх проникнення у фінансове та бізнес-середовище людини. І сьогодні, мобільна платіжна система стає одним із найсучасніших і поширених засобів здійснення мобільних платежів. Становлення концепції мобільних платіжних систем та мобільних платежів зумовлено розповсюдженням смартфонів та впровадження в них великої кількості різних функціональних можливостей.

Дослідження показало, що розвиток мобільних платіжних систем визначає як позитивні, так і негативні зрушення в процесах взаємодії технологій і бізнесу. Крім цього, він актуалізує проблеми забезпечення безпеки використання та захисту інформації. Однак, питання виявлення тенденцій розвитку мобільних платіжних систем, наразі, залишаються недостатньо вивченими.

Аналіз думок науковців показав, що багато з них розглядають мобільні платіжні системи та мобільні платежі як тотожні поняття. Вважаємо, що розмежування цих понять є необхідним та важливим. За своєю суттю це різні поняття, що обумовлюється їхньою різною спрямованістю і технічною реалізацією. Так, мобільні платежі охоплюють більш широкий обсяг операцій з використанням смартфона, таких як: перекази через SMS-повідомлення; авансові платежі в торгових автоматах, з прив'язкою до SIM-картки; платежі при використанні мобільного телефону та банківських карток; платежі за допомогою банківських додатків та мобільних систем.

Ці функції багато в чому не притаманні мобільним платіжним системам. Їхні особливості пов'язані саме із здійсненням платіжних операцій, використовуючи спеціальні платіжні додатки та засоби безконтактної оплати.